

JAN MALINOWSKI

Profesor dr Jan Czermiński jako geolog i organizator badań geologicznych

Prof. dr Jan Czermiński urodził się 15. X. 1923 r. w miejscowości Osielsko na Pomorzu. Szkołę średnią ukończył w 1946 r. w Bydgoszczy i w tymże roku rozpoczął studia geologiczne w Uniwersytecie Poznańskim. Będąc studentem II roku pełni już funkcję młodszego asystenta w Katedrze Mineralogii i Petrografii. W 1949 r. przenosi się na Uniwersytet Warszawski, gdzie także równolegle ze studiami pracuje jako młodszemu asystent i gdzie kończy studia w 1950 r. uzyskaniem dyplomu magistra geologii na podstawie pracy pt. „Górna jura w Trojanowie i Szale pod Kaliszem”.

Pracę w Instytucie Geologicznym, którą kontynuował do ostatnich chwil swego pracowitego życia, rozpoczyna jako student IV roku w październiku 1949 r. w charakterze geologa terenowego. W 1951 r. obejmuje kierownictwo Wydziału Surowców Skalnych, a w 1952 r. kierownictwo Wydziału Świętokrzyskiego.

W grudniu 1952 r. wyjeżdża do Leningradu na aspiranturę, którą odbywa w Instytucie Górnictwem w specjalizacji poszukiwań złóż kopalin. Studia aspiranckie kończy w 1954 r., a rozprawę doktorską pt. „Rozwój litologiczny serii węglanowej dewonu południowej części Gór Świętokrzyskich” kontynuuje w kraju i przedstawia do publicznej obrony na Uniwersytecie Warszawskim w kwietniu 1959 r.

Po pobycie w Związku Radzieckim Profesor Jan Czermiński wraca do pracy w Instytucie Geologicznym, początkowo jako kierownik Pracowni Petrografii, a następnie kierownik Zakładu Podstawowych Badań Geologicznych. W latach 1956—1970 jest zastępcą dyrektora d/s badań podstawowych, a w latach 1970—1975 — d/s złóż surowców stałych. W sierpniu 1975 r. zostaje mianowany Dyrektorem Instytutu Geologicznego.

W 1963 r. zostaje powołany na stanowisko samodzielnego pracownika naukowego, na mocy późniejszych przepisów zmienione na stanowisko docenta. Tytuł profesora nadzwyczajnego nauk przyrodniczych otrzymuje 14. XI. 1974 r.

W niespełna 7 miesięcy od objęcia funkcji Dyrektora Instytutu umiera niespodziewanie, po krótkiej chorobie, w dniu 2 marca 1976 r.

*
* *
*

Blisko trzydziestoletnia działalność Profesora Jana Czerwińskiego w Instytucie Geologicznym to pełna zaangażowania i ofiarna praca dla rozwoju geologii polskiej w ogóle, a Instytutu Geologicznego w szczególności, praca, w której napotykał niejednokrotnie na trudności i różne przeciwności, nigdy jednak nie osłabiające Jego woli działania. W tej działalności widoczne są dwa nawzajem przenikające i uzupełniające się nurty — badania własne oraz organizacja badań początkowo w kierowanych przez Niego pionach, a następnie w całym Instytucie.

Przedmiotem zainteresowań badawczych Profesora Jana Czerwińskiego były od początku Jego działalności przede wszystkim Góry Świętokrzyskie, w których problematykę został wprowadzony przez znakomitych badaczy tych gór — Jana Czarnockiego i Jana Samsonowicza. Interesował się szczególnie utworami trzeciorzędu, jury, dewonu, a także kambru i zagadnieniami surowcowymi związanymi z tymi utworami. Mając dostęp do licznych materiałów wiertniczych, zgromadzonych przez Jana Czarnockiego z obszaru Gór Świętokrzyskich i ich obrzeżenia, już na początku lat pięćdziesiątych opracowywał zagadnienia przemysłowego wykorzystania złóż kwarcytów kambryjskich i dolnodewońskich, w wyniku czego powstała w 1950 r. dokumentacja złoża kwarcytów „Wiśniówka”. Poczynając od 1951 r. Profesor Jan Czerwiński prowadził systematyczne badania utworów węglanowych środkowego i górnego dewonu Gór Świętokrzyskich, których wynikiem była wyżej wspomniana rozprawa doktorska, opublikowana w „Pracach IG” w 1960 r. Równoległe pracował też nad zagadnieniami klasyfikacji i nomenklatury skał osadowych, badał petrografię piaszczowców środkowego i górnego kambru, brał udział w edycji „Katalogu minerałów i skał Polski”. Efektem tej działalności jest kilkanaście publikacji, które w polskiej literaturze geologicznej mają znaczenie pionierskie. Należy tu podkreślić szczególnie znaczenie pracy pt. „Obliczenie objętości i masy skał serii osadowych w Polsce (bez Karpat)”, opublikowanej w 1962 r., w której określił cykliczność procesów sedymentacji w zależności od rozwoju tektonicznego. Praca ta ukazała się również (z pewnymi skrótami) w czasopiśmie „Sowietskaja Geologija”.

Problemom badania skał osadowych przypisywał Profesor Jan Czerwiński szczególne znaczenie. Widział w nich bowiem klucz do rozwiązywania wielu zagadnień geologiczno-poszukiwawczych. Swoje poglądy na ten temat oraz wyniki prac studialnych przedstawił obszernie w publikacji z 1961 r. pt. „Badania utworów osadowych — jedno z głównych zadań polskiej geologii”. W pracy tej eksponuje rolę dominujących w Polsce utworów osadowych jako tych, w których występuje większość najważniejszych złóż surowców mineralnych. Zagadnienia te zostały też mocno zaakcentowane w opracowaniu prognostycznym wykonanym z udziałem Profesora dla „Komitetu Badań i Prognoz PAN — Polska 2000”.

Na początku lat sześćdziesiątych Profesor Jan Czerwiński rozpoczął badania nad genezą złóż siarki zapadliska przedkarpackiego. W wyniku analizy olbrzymiej ilości danych geologicznych wysunął tezę o decydującym wpływie czynników mikrobiologicznych na powstawanie złóż siarki w zapadlisku przedkarpackim. Jednocześnie zwrócił uwagę na proces

szybkiego utleniania się miocenijskich złóż siarki w trakcie odwadniania. Wykazał na tym tle rolę redukcyjnego środowiska wód podziemnych nasycających złoża siarki, podkreślając, że stwarza to warunki niezbędne dla dalszego istnienia tych złóż. Problemami tymi zajmował się do końca swego życia. Rezultatem tych badań jest kilka publikacji, których treść spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem zarówno w środowiskach naukowych, jak i przemysłowych w kraju i za granicą. Zagadnienia te referował również na XXIII Sesji Kongresu Geologicznego w Pradze w 1968 r. Wyniki Jego badań są obecnie uwzględnione przy opracowywaniu systemów dalszej eksploatacji złóż siarki w rejonie Tarnobrzega.

Równoległe z badaniami genezy złóż siarki zajmuje się Profesor Jan Czermiński wybranymi problemami stratygrafii, paleogeografii, a także tektoniki paleozoiku i utworów starszych. Należy tu wymienić pierwsze opracowanie utworów metamorficznych na Pomorzu Zachodnim w otworze Gościno, a także ogłoszony wspólnie z J. Znoską, w materiałach Zjazdu Towarzystwa Geologicznego NRD, artykuł o roli fałdowań kaledońskich w ewolucji geologicznej południowo-wschodniej Polski.

Wynikiem dalszej działalności Profesora jest kilka publikacji, wśród których na uwagę zasługuje „Tablica litostratygraficzna utworów geologicznych Polski”, opublikowana wspólnie z S. Cieślińskim, S. Kozłowskim, M. Pajchłową, W. Ryką i A. Ślaczką w 1971 r. Schematem stratygraficznym nakreślonym w tej tablicy posługują się do dziś geolodzy wielu instytucji państwowej służby geologicznej. Efektem tego zakresu prac jest również kierownictwo i współudział w redakcji naukowej „Atlasu litologiczno-paleogeograficznego Polski” w skali 1 : 1 000 000 i „Atlasu paleogeograficznego obszarów platformowych Polski” w skali 1 : 2 000 000, a także monografii „Budowa geologiczna Polski — Stratygrafia” oraz „Geologia, surowce mineralne Polski”.

Tę różnorodną działalność naukową Profesor Jan Czermiński prowadził równoległe z pełnieniem funkcji zastępcy dyrektora Instytutu Geologicznego. Zarządzając pionem badań podstawowych stosował zasadę łączenia podstawowych badań geologicznych z określonymi problemami geologii stosowanej. Uważał bowiem, że badania podstawowe torują drogi koncepcjom geologiczno-poszukiwawczym i decydują o ich efekcie. Zasadą tą kierował się przez cały okres swojej pracy w Instytucie i w tym aspekcie inicjował wiele ukierunkowanych prac badawczych.

Należały do nich pierwsze w historii polskiej geologii badania Nizu Polskiego pod kątem określenia możliwości występowania złóż surowców bitumicznych. Profesor Jan Czermiński kierując pracą wieloosobowego zespołu doprowadził do syntetycznego opracowania wyników i spowodował ich opublikowanie. Stworzyło to podstawy nie tylko do późniejszego rozwinięcia na szeroką skalę badań geologicznych dla poszukiwania ropy i gazu, ale pozwoliło też na uściślenie problematyki poszukiwawczej niektórych innych surowców mineralnych, takich jak złoża soli na wybrzeżu gdańskim, rud żelaza w obrębie krystalicznego masywu suwalsko-mazurskiego oraz rud miedzi na monoklinie przedsudeckiej.

Kierując następnie pionem surowców mineralnych Profesor Jan Czermiński wzbogacił działalność Instytutu nowymi wartościami. W okresie Jego zarządzania tym pionem powstały nowe dokumentacje i opracowania zasobowe, do których należy zaliczyć dokumentację złóż soli koło

Pucka, rud żelaza koło Suwałk, górnośląskich rud cynku i ołowiu, kaolinów dolnośląskich i wiele innych. W okresie tym inicjował też kompleksowe badania substancji mineralnej w złożu, aby w ten sposób stworzyć podstawy do wykorzystywania wszystkich użytecznych składników przy eksploatacji kopaliny głównej.

Jako dyrektor kolejno dwóch pionów prowadzących najważniejsze kierunki badań Instytutu, dostrzegał Profesor Jan Czermiński potrzebę prowadzenia tych badań w sposób zespołowy. Wychodził bowiem z założenia, że złożoność problematyki geologicznej obecnych czasów przekracza możliwości badawcze jednego człowieka. W ten sposób torował drogi nowym formom organizacji prac badawczych i nowym metodom interpretacji wyników. Inicjował nowe, wyprzedzające badania regionalne, jak na przykład w Sudetach, gdzie dostrzegał wiele możliwości geologiczno-poszukiwawczych i wytyczał ich kierunki. Dążył do pełniejszego wykorzystywania wyników badań geofizycznych w interpretacji geologicznej, do wdrażania nowych metod w zakresie matematyzacji, badań laboratoryjnych itp. Poglądy te publikował i wypowiadał w licznych oficjalnych wystąpieniach. Zyskały one bardzo wielu zwolenników i przysporzyły Profesorowi uznanie i szacunek w środowisku państwowej służby geologicznej. Jedną z wielu Jego cech to była właśnie umiejętność perspektywicznego patrzenia na rozwój badań geologicznych kraju.

Ważnym wydarzeniem w działalności Profesora Jana Czermińskiego było założenie „Kwartalnika Geologicznego”, specjalistycznego czasopisma Instytutu, w którym publikowane są wyniki bieżących badań. Profesor był redaktorem tego periodyku od początku jego istnienia i poświęcał mu sporo uwagi. Pełniąc funkcję redaktora „Kwartalnika Geologicznego” oraz różnych prac monograficznych miał możność głębokiego wnikania w aktualną problematykę geologiczną kraju i bieżącego korygowania różnych kierunków działalności Instytutu Geologicznego.

Profesor Jan Czermiński był bardzo głęboko zaangażowany w prace z zakresu organizacji nauki jako członek wielu komisji w resorcie CUG i innych resortach. W latach 1972—1975 był Sekretarzem Komitetu Nauk Geologicznych PAN, a w obecnej kadencji członkiem prezydium tego Komitetu. Przez 12 lat uczestniczył w pracach Stałej Komisji Geologicznej RWPG. Był konsultantem naukowym polskiej ekspedycji geologicznej w Mongolskiej Republice Ludowej. Należał do kilku towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych. Tak szeroki kontakt ze środowiskami naukowymi i ich problematyką geologiczną sprawił, że Profesor Jan Czermiński stał się wybitnym znawcą geologii krajowej i światowej.

Działalności badawczej i organizacyjnej Profesora Jana Czermińskiego towarzyszyła również praca dydaktyczna. W latach 1955—1961 był wykładowcą geologii poszukiwawczej w Uniwersytecie Warszawskim, a od 1965 r. wykładowcą geologii w Uniwersytecie Łódzkim. Wychował grono młodych adeptów geologii, z których wielu pracuje w Instytucie. Jemu zawdzięczają oni ukierunkowanie swej pracy badawczej i reprezentowany przez siebie nieraz wysoki poziom naukowy. Szczególną opieką otaczał młodą kadre, w której widział przyszłość Instytutu. Cechował Go zawsze życzliwy stosunek do spraw ludzkich, które traktował na równi ze sprawami zawodowymi.

Władze państwowe wysoko oceniły pracę Profesora dla rozwoju bazy

surowcowej kraju. Za swe zasługi został odznaczony Oficerskim i Kawalerskim Krzyżem Orderu Polonia Restituta, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem XXX-lecia Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Medalem 1000-lecia PRL.

Dorobek naukowy Profesora przedstawia się następująco: 56 prac publikowanych, 42 prace archiwalne (rękopiśmienne), 16 wygłoszonych referatów (w tym 7 za granicą), 17 lat wykładów na wyższych uczelniach, uczestnictwo w 10 kongresach i zjazdach zagranicznych.

Profesor Jan Czermiński odszedł od nas w pełni sił twórczych, w czasie gdy pracował nad rekonstrukcją tematycznej i organizacyjnej struktury Instytutu Geologicznego. Odszedł w chwili tworzenia wizji Instytutu przyszłości, wyposażonego w najnowocześniejszą aparaturę i sprzęt, głęboko włączonego w rozbudowę bazy surowców mineralnych kraju. I chociaż nie doczekał realizacji swoich zamierzeń, to jednak ogrom Jego pracy utrwalaony został w dorobku Instytutu Geologicznego i będzie zawsze widoczny w historii tej instytucji.

*
* *

Wszystko to co napisałem w skrócie o moim Zwierzchniku, Koledze i Przyjacielu, Profesorze Janie Czermińskim, charakteryzuje Go w pełni jako prawego Człowieka, zasłużonego dla rozwoju polskiej nauki Obywatela i Uczonego. Czynię to w pragnieniu utrwalenia u potomnych sylwetki Profesora jako przedstawiciela powojennej generacji geologów, która wniosła ogromny wkład w budowę fundamentów naszego ludowego państwa, a której godnym reprezentantem był Jan Czermiński.

Instytut Geologiczny
Warszawa, ul. Rakowiecka 4
Nadesłano dnia 27 marca 1976 r.

WYKAZ PRAC PROF. DR JANA CZERMIŃSKIEGO

PRACE I ARTYKULY

1. Bazalty i żwir. Problemy, nr 12, p. 861—862. Warszawa, 1952.
2. Górna jura w Trojanowie i Szaleń pod Kaliszem. Biul. Inst. Geol. Warszawa, 1953.
3. Tajemniczy kamyk. Problemy, nr 2, p. 138—139. Warszawa, 1953.
4. Przebieg aspirantury z geologii w Leningradzkim Instytucie Górniczym. Prz. geol., 2, p. 429—431, nr 1. Warszawa, 1954.
5. O właściwe zrozumienie terminu „zasoby”. Prz. geol., 2, p. 439, nr 10. Warszawa, 1954.
6. W sprawie klasyfikacji i nomenklatury skał osadowych. Prz. geol., 3, p. 202—205, nr 4. Warszawa, 1955.

7. Zagadnienie dolomitizacji skał węglanowych dewonu Gór Świętokrzyskich. *Prz. geol.*, **3**, p. 243—244, nr 5. Warszawa, 1955.
8. XX Międzynarodowy Kongres Geologiczny. *Prz. geol.*, **4**, p. 538—539, nr 11. Warszawa, 1956.
9. Występowanie złóż węgla w Polsce. *Z. probl. „Kosmosu”*, nr 7, p. 29—41. Warszawa, 1956.
10. Zadania Instytutu Geologicznego w regionie górnośląskim. *Prz. geol.*, **5**, p. 537—540, nr 12. Warszawa, 1957.
11. Ogólna charakterystyka litologiczna cechsztynu oraz serii bezpośrednio z nim związanych, na podstawie płytek cienkich. *Biul. Inst. Geol.*, **124**, p. 95—107. Warszawa, 1957.
12. Badania petrograficzne. *Biul. Inst. Geol.*, **114**, p. 55—60. Warszawa, 1958.
13. Petrografia piaskowców kwarcytowych środkowego kambru z Dużej Wiśniówki koło Kielc. *Kwart. geol.*, **3**, p. 677—687, nr 3. Warszawa, 1959.
14. Stan znajomości i perspektywy rozwoju rozpoznania złóż surowców mineralnych w Górach Świętokrzyskich i ich obrzeżeniu. *Prz. geol.*, **7**, p. 53—57, nr 2. Warszawa, 1959.
15. Katalog analiz chemicznych skał i minerałów Polski. Cz. 1. 1900—1950 (praca zbiorowa). *Pr. Inst. Geol.*, **25**. Warszawa, 1959.
16. Zmienność zawartości wapnia i magnezu w skałach węglanowych na obszarze Polski, bez Karpat. Współautor: E. Czajor. *Kwart. geol.*, **4**, p. 459—466, nr 2. Warszawa, 1960.
17. Badania podstawowe. *Prace Inst. Geol.*, **30**, cz. I, p. 57—71. Warszawa, 1960.
18. Rozwój litologiczny serii węglanowej dewonu południowej części Gór Świętokrzyskich. *Pr. Inst. Geol.*, **30**, cz. II, p. 31—121. Warszawa, 1960.
19. Drogi prowadzące do właściwie pojętych poszukiwań geologicznych nowych złóż rud metali. *Prz. geol.*, **8**, p. 14—18, nr 1. Warszawa, 1960.
20. Diamenty syberyjskie. *Geol. za Granicą*, **1**, p. 22—28, nr 2. Warszawa, 1960.
21. Działalność Instytutu Geologicznego w zakresie badań podstawowych. *Prz. geol.*, **8**, p. 514—515, nr 10. Warszawa, 1960.
22. Kierunkowość form krasowych w dewonie w okolicy Kowali (Góry Świętokrzyskie). *Kwart. geol.*, **4**, p. 263—266, nr 1. Warszawa, 1960.
23. Struktury mikroorganogeniczne siarki rodzimej w tortonie. *Kwart. geol.*, **4**, p. 532—536, nr 2. Warszawa, 1960.
24. Niektóre zagadnienia z dziedziny metodyki badania obszarów zakrytych i poszukiwań złóż nie wychodzących na powierzchnię. *Geol. za Granicą*, **2**, p. 19—25, nr 1. Warszawa, 1961.
25. Nowe wyniki poszukiwań geologów czechosłowackich w Górach Kruszcowych w czeskim Średniogórzu. *Geol. za Granicą*, **2**, p. 41—47, nr 3. Warszawa, 1961.
26. Współcześnie zachodzące procesy w złożach siarki i ich znaczenie dla eksploatacji. Współautor: S. Pawłowski. *Prz. geol.*, **9**, p. 5—7, nr 1. Warszawa, 1961.
27. Niektóre zagadnienia terminologiczne dotyczące obszarów zakrytych i złóż nie wychodzących na powierzchnię. Współautor: J. Tomaszewski. *Prz. geol.*, **9**, p. 334—335, nr 6. Warszawa, 1961.
28. Zjawiska sylikacji w skałach węglanowych dewonu Gór Świętokrzyskich. Księga pamiątkowa ku czci prof. J. Samsonowicza, p. 57—68. *Wyd. Geol. Warszawa*, 1962.
29. Kierunki i metodyka badań głębokich struktur. *Prz. geol.*, **10**, p. 265—267, nr 6. Warszawa, 1962.

30. Obliczenie objętości i masy skał serii osadowych w Polsce (bez Karpat). *Kwart. geol.*, **6**, p. 337—347, nr 2. Warszawa, 1962.
31. Złoże kryształu górskiego w Gorchi koło Ulan Bator. Współautor: E. Rutkowski. *Geol. za Granicą*, **3**, p. 41—45, nr 1. Warszawa, 1962.
32. Bentonit w dolomitach eiflu w Jurkowicach koło Klimontowa. Współautor: W. Ryka. *Kwart. geol.*, **6**, p. 3—20, nr 1. Warszawa, 1962.
33. Podszciet objoma i masy porod osadoczych serij Polszy (bez Karpat). *Sowiet. Geol.*, nr 8, p. 25—22. Moskwa, 1962.
34. Wycieczka II C. Trasa: Kielce — Łagów — Zareby — Kielce. Współautor: H. Żakowa. *Przew. XXXV Zjazdu Pol. Tow. Geol.*, p. 153—160. Warszawa, 1962.
35. Wycieczka III E. Trasa: Kielce — Suków — Borków — Łagów — Winna — Kielce. Współautor: S. Kozłowski. *Przew. XXXV Zjazdu Pol. Tow. Geol.*, p. 214—217. Warszawa, 1962.
36. Instytut Geologiczny w latach 1945—1965. *Kwart. geol.*, **9**, p. 717—736, nr 4. Warszawa, 1965.
37. Częstość pierwiastków głównych w skałach osadowych Polski (bez Karpat). Współautor: E. Czajor. *Kwart. geol.*, **11**, p. 221—229, nr 2. Warszawa, 1967.
38. Metamorficzne podłoże dewonu w Gościnie k. Kołobrzegu. *Kwart. geol.*, **11**, p. 693—696, nr 3. Warszawa, 1967.
39. Zum Problem der Kaledoniden in Südostpolen. Współautor: J. Znosko. *Ber. Deutsch. Ges. Geol. Wiss. A — Geol. Paläontol.*, **12**, p. 141—148, nr 1/2. Berlin, 1967.
40. Zagadnienia sedymentologiczne i biogeochemiczne w świetle obrad II Międzynarodowego Kongresu Oceanograficznego w Moskwie. *Geol. za Granicą*, **8**, p. 13—22, nr 4. Warszawa, 1967.
41. Epigenetic Processes within Tortonian Sulphur — bearing Series. Report of the XXIII Sess. Inter. Geol. Congress, Czechoslovakia, nr 8, p. 121—128. Praha, 1968.
42. Redukcyjne środowisko i zawadnienie złóż siarki — niezbędnym warunkiem ich istnienia. *Kwart. geol.*, **12**, p. 935—940, nr 4. Warszawa, 1968.
43. Stand der geologischen und geophysikalischen Erkundung der VR Polen. *Geol. u. Geophys. Folge*, **13**, p. 69—74. Leipzig, 1968.
44. Badania utworów osadowych — jedno z głównych zadań polskiej geologii. *Kwart. geol.*, **13**, p. 1—13, nr 1. Warszawa, 1969.
45. Tablica litologiczno-stratygraficzna Polski. Współautorzy: S. Cieśliński, S. Kozłowski, M. Pajchłowa, W. Ryka i in. *Kwart. geol.*, **13**, p. 268—276, nr 4. Warszawa, 1969.
46. Badania podstawowe Instytutu Geologicznego w latach 1945—1969. *Prz. geol.*, **17**, p. 315—319, nr 7. Warszawa, 1969.
47. Bentonity miocenijskie z Machowa. Współautor: W. Ryka. *Kwart. geol.*, **14**, p. 705—714, nr 4. Warszawa, 1970.
48. Podstawowe badania geologiczne. *Biul. Inst. Geol.*, **250**, p. 115—126. Warszawa, 1970.
49. Udział Instytutu Geologicznego w pracach międzynarodowych organizacji geologicznych. *Biul. Inst. Geol.*, **250**, p. 289—292. Warszawa, 1970.
50. Występowanie utworów paleozoicznych w Polsce. *Biul. Inst. Geol.*, **251**, p. 193—195. Warszawa, 1970.
51. Zasady postępowania w zakresie rozpoznania budowy geologicznej i poszukiwania surowców mineralnych w okresie 50-letniej działalności Instytutu Geo-

- logicznego oraz wnioski dla kierunków badań geologicznych w przyszłości. *Prz. geol.*, **18**, p. 169—172, nr 4. Warszawa, 1970.
52. Tablica litostratygraficzna utworów geologicznych Polski. Współautorzy: S. Cieśliński, S. Kozłowski, M. Pajchłowa, W. Ryka, A. Ślęczka. Instytut Geologiczny. Warszawa, 1971.
 53. Geneza i klasyfikacja skał osadowych. *Biul. Inst. Geol.*, **257**, p. 125—128. Warszawa, 1972.
 54. Stosunki izotopowe siarki i węgla w rudzie siarkowej i utworach jej towarzyszących a geneza złóż siarki w Polsce. Współautor: T. Osmólski. *Kwart. geol.*, **18**, p. 334—357, nr 2. Warszawa, 1974.
 55. Rola badań geologicznych w rozwoju gospodarczym kraju. *Kwart. geol.*, **18**, p. 515—522, nr 3. Warszawa, 1974.
 56. Współpraca geologów polskich i radzieckich w latach 1947—1972. Współautor: J. Żytka. W: *Uroczysta Sesja Naukowa 25 lat naukowo-technicznej współpracy polsko-radzieckiej w zakresie geologii*. Wyd. Geol. Warszawa, 1975.

RECENZJE

1. Ruchin Ł. B. — Osnovy litologii. *Prz. geol.*, **2**, p. 200—201, nr 5. Warszawa, 1954.
2. Awdusin P. P. — Glinistyje osadocnyje porody. *Prz. geol.*, **2**, p. 295, nr 7. Warszawa, 1954.
3. Tauson Ł. W. — O formach nachożdzenija niekotorych redkich elementow w izwierzennych gornych porodach. *Prz. geol.*, **3**, p. 249—250. Warszawa, 1955.
4. Mienkowski M. A. — Siarka rodzima. *Prz. geol.*, **4**, p. 277, nr 6. Warszawa, 1956.

TLUMACZENIA

1. Icikson M. J. — Opróbowanie szlichowe przy wykonywaniu zdjęcia geologicznego oraz przeglądowych prac poszukiwawczych. Wyd. Geol. Warszawa, 1955.
2. Alekin A. C. — Podstawy hydrochemii. Wyd. Geol. Warszawa, 1956.
3. Antropow P. J. — 40 lat geologii radzieckiej. *Prz. geol.*, **6**, p. 97—108, nr 3. Warszawa, 1958.
4. Kuszniuruk B. — Zarys budowy geologicznej Lwowsko-Wołyńskiego Zagłębia Węglowego. *Kwart. geol.*, **14**, p. 200—208, nr 1. Warszawa, 1970.
5. Kuszniuruk B., Iwanow A. — Charakter gazów metanowych i prawidłowości ich rozmieszczenia w pokładach węgla Lwowsko-Wołyńskiego Zagłębia Węglowego. *Kwart. geol.*, **17**, p. 73—83, nr 1. Warszawa, 1973.
6. Biamba Ż. — Stratygrafia utworów ryfejsko-kambryjskich Północnej Mongolii. *Kwart. geol.*, **17**, p. 853—876, nr 4. Warszawa, 1973.

WAŻNIEJSZE OPRACOWANIA RĘKOPIŚMIENNE I SPRAWOZDANIA

1. Profile 42 wierceń wykonanych na odcinku Koźle-Konin w związku z projektowanym kanałem Śląsk-Wiśła, 1949.
2. Wyniki badań geologicznych wykonanych w latach 1948—1949 w NE części arkusza Opatówek w skali 1 : 100 000, 1950.

3. Opracowanie geologiczne złoża kwarcytów w Wiśniówce Dużej k. Kielc (kambr), 1951.
4. Opracowanie geologiczne złoża kwarcytów w Podłaziu k. Daleszyc (dolny dewon), 1951.
5. Profile wierceń wykonanych w regionie świętokrzyskim (Radoszyce 3, Strawczynek, Bostów, Rudki, Występa). Współautor: M. Pajchłowa, 1950—1952.
6. Sprawozdanie z pracy terenowej w 1953 r. (okolice Łagowa), 1954.
7. Badania mineralogiczne i petrograficzne dolomitów i wapieni rejonu Łagowa, 1955.
8. Zadania Instytutu Geologicznego w regionie górnośląskm, 1957.
9. Materiały do dyskusji w sprawie zasad dokumentowania złóż surowców mineralnych, 1957.
10. Sprawozdanie z opracowania mikroskopowego szlifów i prób pobranych na stanowisku archeologicznym w Kruszewicy, 1958.
11. Kierunek rozwoju Stacji Świętokrzyskiej IG i plan badań na najbliższe lata, 1958.
12. Sprawozdanie ze Zjazdu Czechosłowackiego Towarzystwa Mineralogiczno-Geologicznego w Czeskich Budziejowicach we wrześniu, 1960.
13. Zagadnienie dolomitacji raf w dewonie Gór Świętokrzyskich, 1960.
14. Sprawozdanie z konferencji geologicznej grupy roboczej RWPG w Pradze 14—20. XI, 1960.
15. Sposób opracowania antyklinorium pomorskiego jako przykład badania obszaru zakrytego, 1960.
16. Sprawozdanie z podróży służbowej do Mongolskiej Republiki Ludowej w okresie 23. VI—2. VIII, 1961.
17. Sprawozdanie z podróży służbowej do NRD w czasie 23—28. IV, 1961.
18. Projekt techniczny prac Polskiej Ekspedycji Geologicznej w Mongolii na 1962 r. Współautor: E. Rutkowski, 1961.
19. Sprawozdanie z podróży służbowej do ZSRR w okresie 17—25. II, 1962.
20. Sprawozdanie z podróży służbowej do ZSRR w okresie 12 — 23. XII, 1962.
21. Sprawozdanie grupy ekspertów krajów RWPG o stanie rozpoznania geologicznego Mongolii, jej surowcach mineralnych oraz propozycje w sprawie kierunków dalszych prac geologiczno-poszukiwawczych (w jęz. rosyjskim). Praca zespołowa, 1963.
22. Sprawozdanie z wyjazdu do Mongolskiej Republiki Ludowej w okresie 27. VII — 12. IX, 1963.
23. Profil geologiczny dewonu w wierceniach Ciepeliów IG 1. Współautor: M. Pajchłowa, 1963.
24. Profil geologiczny dewonu w wierceniach Dorohucza IG-1. Współautor: M. Pajchłowa, 1963.
25. Wyniki działania grupy ekspertów z krajów RWPG w sprawie dalszych badań geologicznych w Mongolii, 1963.
26. Profil dewonu w wierceniach: Zaręby IG-1, Zaręby IG-2 i Zaręby IG-3. Współautor: M. Pajchłowa, 1965.
27. Profil dewonu w wierceniach Gościno IG-1. Współautor: M. Pajchłowa, 1966.
28. Profil dewonu w wierceniach Jamno IG-1, Jamno IG-2 i Jamno IG-3. Współautor: M. Pajchłowa, 1967.
29. Sprawozdanie z wyjazdu służbowego do Lipska na Sympozjum Geofizyczne. Współautorzy: W. Bachan i S. Młynarski, 1967.
30. Sprawozdanie z podróży służbowej do MRL. Współautor: Z. Grzechnik, 1967.

31. Badania podstawowe w planie IG na okres 1969—1985, 1968.
32. Klasyfikacja podstawowych badań geologicznych, 1971.
33. Perspektywy rozwoju stopnia rozpoznania budowy geologicznej Polski do roku 2000, 1971.
34. Ochrona środowiska w badaniach geologicznych, 1971.
35. Planowanie badań geologicznych oraz programowanie eksploatacji surowców mineralnych (w związku z ochroną środowiska), 1971.
36. Ocena efektywności badań geofizycznych. Praca zespołowa, 1972.
37. Projekt perspektywicznych badań geofizycznych w IG do 1985 r. Współautor: H. Kurbiel, 1972.
38. Współpraca naukowo-techniczna między Polską a ZSRR w zakresie geologii, 1972.
39. Ocena i wnioski wynikające z realizacji prac geologiczno-poszukiwawczych i naukowo-badawczych w latach 1971—1972 (badanie wstępnej budowy geologicznej Polski). Praca zespołowa, 1973.
40. Program prac geologiczno-geofizycznych IG na 1973 r. i założenia do planu na lata 1974—1975. Praca zespołowa, 1973.
41. Kompleksowy program kształtowania i ochrony środowiska — surowce mineralne. Praca zespołowa, 1973.
42. Sprawozdanie z wyjazdu służbowego do Węgierskiej Republiki Ludowej w dniach 16 — 22. 09. 1973 r. Współautorzy: Z. Górzyński i S. Cebulak, 1973.

INNE

Liczne opracowania typu programowego i sprawozdawczego, które weszły w skład materiałów na posiedzenia Kolegium CUG, Rady Naukowo-Technicznej CUG, Rady Naukowej IG, PAN i Państwowej Rady Górnictwa.

Ян МАЛИНОВСКИ

ПРОФЕССОР Д-Р ЯН ЧЕРМИНСКИ — ГЕОЛОГ И ОРГАНИЗАТОР ГЕОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

Резюме

Проф. д-р Ян Черминьски родился 15. X. 1923 г. в д. Осельск в Приморье. Среднюю школу окончил в 1946 г. в г. Быдгощ и в том же году поступил на геологический факультет Познаньского Университета. В 1949 г. перешел в Варшавский Университет, где в 1950 г. защитил диплом и получил звание магистра геологии.

В Геологическом институте, где проф. д-р Ян Черминьски трудился до последних дней своей жизни, он начал работать еще будучи студентом IV курса, в октябре 1949 г., в качестве геолога-полевика. В 1951 г. он стал руководителем отдела нерудного сырья, а в 1952 г. — начальником Свентокшиского филиала института.

В декабре 1952 г. Ян Черминьски был направлен в Ленинград в аспирантуру при Горном институте по поисковой специальности. Аспирантуру он закончил в 1954 г., защитив кандидатскую диссертацию по теме: „Литологическое развитие карбонатной серии девона в южной части Свентокшиских гор”, работу над которой продолжал, вернувшись на родину, и которую публично защитил в апреле 1959 г. в Варшавском Университете.

После возвращения из Ленинграда проф. Ян Черминьски продолжал свою работу в Геологическом институте. В 1956—1970 гг. являлся заместителем директора Геологического института по вопросам основных исследований, а в 1970—1975 гг. по вопросам твердого сырья. В августе 1975 г. проф. д-р Ян Черминьски был назначен Директором Геологического института.

В 1963 г. Ян Черминьски получил звание самостоятельного научного сотрудника. Звание профессора естественных наук получил 14. XI. 1974 г.

По прошествии не полных 7 месяцев после назначения проф. Яна Черминьского Директором Геологического института неожиданная смерть 2 марта 1976 г. прервала его деятельность.

Предметом научной заинтересованности профессора Яна Черминьского прежде всего являлись Свентокшиские горы. Особенно его интересовали третичные отложения, юра, девон и кембрий, а также сырьевые проблемы, связанные с этими отложениями. Очень важным направлением научной деятельности Профессора являлись исследования по изучению генезиса месторождений серы, в которых он основывался на изотопных исследованиях серы и угля.

Проф. д-р Ян Черминьски вел широкую педагогическую (17 лет посвященных педагогике в высших учебных заведениях) и редакторскую работу. Он являлся основателем журнала „Геологический кварталник”. Участвовал творчески в работах по организации науки, как член многих комиссий в ЦУГ, ПАН и других ведомствах.

Jan MALINOWSKI

PROFESSOR JAN CZERMIŃSKI, GEOLOGIST AND ORGANIZER OF GEOLOGICAL STUDIES

Summary

Professor Jan Czermiński was born at Osielsk, Pomerania, on October 15, 1923. He graduated from the secondary school in Bydgoszcz in 1946 and in the same year began geological studies at Adam Mickiewicz University in Poznań. In 1949 he moved to Warsaw where he continued his studies at the University of Warsaw, and a year later he received his M. S. diploma there.

While still in his fourth year of studies, he was employed as a field geologist in the Geological Institute, where he worked till the last days of his industrious life. In 1951 he was in charge of the Section of Non-Metallic Raw Materials at the Geological Institute and in 1952 headed the Section of Research on the Góry Świętokrzyskie area,

In December 1952 he began his doctoral studies at the Institute of Mining in Leningrad, specializing in prospecting for raw materials. He completed his studies

there in 1954, and after his return to Poland continued work on his dissertation, "The Lithological Development of the Carbonate Devonian Series of the Southern Part of the Góry Świętokrzyskie". He received his D. S. degree at the University of Warsaw in April, 1959.

After his return from Leningrad, Professor Jan Czermiński resumed his work at the Geological Institute in Warsaw. In the years 1956—1970 he was Vice-Director of the Institute in charge of basic research, and in 1970—1975 he acted as Vice-Director responsible for problems connected with deposits of raw materials. In August 1975 he was appointed Director of the Geological Institute. In 1963 he received the title of the so-called independent scientific worker and on November 14, 1974 he was made Associate Professor. Following a short period of illness, Professor Jan Czermiński died suddenly on March 2, 1976, not quite seven months after he had been appointed Director of the Geological Institute in Warsaw.

Professor Jan Czermiński was mainly interested in geological studies concerning the Góry Świętokrzyskie. Most of his research was concentrated on Tertiary, Jurassic, Devonian and Cambrian rocks in this area and on problems connected with the occurrence of mineral deposits there. One of his most important fields of research concerned the origin of sulphur deposits; his studies in this respect were based, among others, on the results of analyses of sulphur and coal isotopes.

Professor Jan Czermiński was an active academic teacher. He lectured for 17 years at institutions of higher learning. He was also engaged in editorial work. He was founder of the "Kwartalnik Geologiczny" (Geological Quarterly). He also took part in a number of projects connected with the organization of research work, being an active member of many committees at the Central Board of Geology, the Polish Academy of Sciences and other institutions.